

ZWIĄZEK
POWIATÓW
POLSKICH

STANOWISKO KONWENTU POWIATÓW WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

w sprawie

„Realizacji postanowień sądu o umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej w sytuacji braku miejsc – bariery prawne i możliwe rozwiązania.”

Lućmierz, dnia 11 września 2025 roku

Jednym z zadań własnych powiatów pozostają obowiązki związane z organizowaniem systemu pieczy zastępczej. W ramach wskazanych zadań jednostki samorządu terytorialnego zostały zobowiązane do stworzenia właściwych warunków opieki i wychowania dzieci, również dla coraz większego i wymagającego specjalistycznej opieki grona małoletnich.

Pogarszający się stan zdrowia dzieci trafiających do instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, stanowi wyzwanie dla aktualnie funkcjonującego systemu. Powiaty zobowiązane zostają do ponoszenia coraz większych nakładów finansowych na zapewnienie dodatkowej opieki medycznej dla dzieci wymagających stałej kontroli medycznej, przy czym pogarszający się stan finansów powiatów oraz konieczność zapewnienia konkurencyjnych warunków na rynku pracy dla kadry medycznej stawia duże wyzwanie dla jednostek samorządu terytorialnego.

System pieczy zastępczej przewiduje możliwość funkcjonowania regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych, które są wyspecjalizowanymi jednostkami do udzielania pomocy dzieciom wymagającym szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Z danych GUS-u wynika, że na koniec 2023 r. na terenie kraju działało 10 regionalnych placówek opiekuńczo terapeutycznych, przy czym każda placówka może

przyjąć maksymalnie 30 dzieci. Tym samym na terenie całego kraju mamy zagwarantowane 300 miejsc dla dzieci wymagającej szczególnej opieki.

Biorąc to pod uwagę, przy zwiększonej ilości dzieci wymagającej szczególnej opieki medycznej konieczne jest zagwarantowanie i zwiększenie możliwości do otwierania i zapewnienia funkcjonowania specjalistycznych regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych.

W tym zakresie Zgromadzenie Ogólne Związku Powiatów Polskich rekomenduje, aby zostały podjęte pilne działania zmierzające do zagwarantowania dodatkowych środków finansowych na rzecz samorządów województwa pozwalających na otwarcie i utrzymanie regionalnych placówek opiekuńczo – terapeutycznych, w tym również przy wykorzystaniu środków zewnętrznych, jak również, aby system instytucjonalnej pieczy zastępczej został objęty opieką pielęgniarską ujętą w ramach świadczeń finansowanych z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Równocześnie Konwent Powiatów wyraża głębokie zaniepokojenie narastającymi trudnościami w realizacji postanowień sądów dotyczących umieszczania dzieci w pieczy zastępczej, wynikającymi z braku wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz konieczności każdorazowego uzyskania zgody wojewody na przekroczenie limitu miejsc, określonego w zezwoleniu na prowadzenie placówki.

Aktualny stan prawny, oparty m.in. na art. 230 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nakłada na organizatorów pieczy obowiązek uzyskania zgody wojewody przed przekroczeniem ustalonego limitu miejsc. Procedura ta, mimo, że zgodna z obowiązującymi przepisami, znacząco wydłuża czas wykonania postanowień, uniemożliwia zapewnienie szybkiej i adekwatnej pomocy dzieciom znajdującym się w potrzebie. Ponadto art. 112³ Ustawy z dnia 25 lutego 1964 roku Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy – nakłada obowiązek niezwłocznego wykonania postanowienia sądu. W praktyce powstaje sprzeczność pomiędzy obowiązkiem natychmiastowego zabezpieczenia dziecka a wymogami proceduralnymi, co może powodować opóźnienia w zapewnieniu opieki, a tym samym zagrażać dobru dziecka.

Trudności związane z brakiem procedury szybkiej ścieżki uzyskania zgody wojewody w przypadkach nagłych, formalny wymóg związany z wydaniem przez Wojewodę decyzji administracyjnej, który w praktyce może trwać kilka dni, brak „bufora” miejsc interwencyjnych w systemie, niedostateczna liczba rodzin zastępczych gotowych przyjąć

dzieci w trybie pilnym oraz rozproszenie kompetencji (sąd – PCPR – wojewoda – placówka) powodują obciążenie jednostek wykonujących zadania oraz potęgują napięcie społeczne związane z realizacją ustawowych obowiązków.

Konwent Powiatów Polskich podkreśla, że dziecko pozbawione opieki lub znajdujące się w sytuacji zagrożenia wymaga natychmiastowego zabezpieczenia. Brak miejsc w placówkach oraz czasochłonny proces uzyskiwania zgody wojewody na przekroczenie limitu miejsc prowadzi do sytuacji, w której dobro dziecka może zostać narażone. Wprowadzenie procedury zgody domniemanej w sytuacjach nagłych lub obowiązkowych dyżurów decyzyjnych wojewodów skróciłoby czas reakcji, zapewniło zgodność z prawem i pozwoliło powiatom skuteczniej wykonywać orzeczenia sądów.

W związku z powyższym Konwent Powiatów apeluje do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej o:

1. Wprowadzenie zmian legislacyjnych polegających na umożliwieniu przekroczenia limitu miejsc w placówce w sytuacjach nagłych, związanych z wykonaniem postanowienia sądu, z obowiązkiem niezwłocznego poinformowania wojewody (np. w ciągu 24 godzin) i uzyskania jego potwierdzenia w trybie następczym.
2. Zobowiązanie wojewodów do zapewnienia całodobowej dostępności dyżurów decyzyjnych w zakresie udzielania zgód na przekroczenie limitu miejsc, z możliwością wydawania zgody w formie elektronicznej lub telefonicznej, potwierdzanej decyzją administracyjną w późniejszym terminie.

Przewodniczący Konwentu
Powiatów Województwa Łódzkiego

Jacek Mielczarek
Starosta Łęczycki

